

Konings, Jozef; Persyn, Damiaan

Working Paper

Zin of onzin van structurele lastenverminderingen?

LICOS Discussion Paper, No. 212

Provided in Cooperation with:

LICOS Centre for Institutions and Economic Performance, KU Leuven

Suggested Citation: Konings, Jozef; Persyn, Damiaan (2008) : Zin of onzin van structurele lastenverminderingen?, LICOS Discussion Paper, No. 212, Katholieke Universiteit Leuven, LICOS Centre for Institutions and Economic Performance, Leuven

This Version is available at:

<http://hdl.handle.net/10419/74976>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Die Dokumente auf EconStor dürfen zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden.

Sie dürfen die Dokumente nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, öffentlich zugänglich machen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Sofern die Verfasser die Dokumente unter Open-Content-Lizenzen (insbesondere CC-Lizenzen) zur Verfügung gestellt haben sollten, gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der dort genannten Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

Terms of use:

Documents in EconStor may be saved and copied for your personal and scholarly purposes.

You are not to copy documents for public or commercial purposes, to exhibit the documents publicly, to make them publicly available on the internet, or to distribute or otherwise use the documents in public.

If the documents have been made available under an Open Content Licence (especially Creative Commons Licences), you may exercise further usage rights as specified in the indicated licence.

LICOS Centre for Institutions and Economic Performance

Centre of Excellence

LICOS Discussion Paper Series

Discussion Paper 212/2008

Zin of Onzin van structurele lastenverminderingen?

Jozef Konings and Damiaan Persyn

Katholieke Universiteit Leuven

LICOS Centre for Institutions and Economic Performance
Huis De Dorlodot
Deberiotstraat 34 – mailbox 3511
B-3000 Leuven
BELGIUM

TEL: +32-(0)16 32 65 98

FAX: +32-(0)16 32 65 99

<http://www.econ.kuleuven.be/licos>

Zin of Onzin van structurele lastenverminderingen?

Jozef Konings & Damiaan Persyn

Joep.Konings@econ.kuleuven.be

LICOS

Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen

Katholieke Universiteit Leuven

Augustus 2008

Executive Summary

De hoge (para)-fiscale druk in België wordt gezien als een belangrijke oorzaak van de hoge werkloosheidsgraad. Deze hoge werkloosheidsgraad gaat echter gepaard met een hoog aantal openstaande vacatures. Men kan zich dan ook de vraag stellen of verdere lastenverlagingen zullen bijdragen tot een vermindering van de werkloosheidsgraad.

Als percentage van het BBP besteedt België 10 maal meer dan het OESO gemiddelde aan *gerichte* lastenverlagingen. De economische literatuur en recente evaluatiestudies stellen echter dat algemene lastenverlagingen de voorkeur genieten boven verminderingen die sterk gericht zijn op specifieke groepen werklozen. Bij deze laatste soort maatregelen loopt men het risico op *verdringings-effecten*, waardoor werklozen weliswaar aan een baan geholpen worden, maar dit ten koste van andere groepen werknemers. Dergelijke verdringingseffecten worden geraamd tussen de 60 en 70%. Dit betekent dat van de 10 jobs die worden ingevuld door gesubsidieerde maatregelen er 7 zijn die zonder subsidies ook zouden zijn ingevuld. *Algemene structurele lastenverlagingen* daarentegen hebben als belangrijk voordeel dat ze niet verbonden zijn aan tewerkstellingsvoorwaarden en dat ze van toepassing zijn op zowel personen die een baan hebben als op personen die nieuw worden aangeworven. Verder zijn ze administratief ook eenvoudiger te implementeren vermits het een vermindering van de sociale last op arbeid betreft

Gezien een algemene lastenverlaging de loonkost per werknemer verlaagt, zullen de bedrijven meer vacatures openstellen. De jongste jaren stellen we echter vast dat het alsmear moeilijker wordt deze vacatures in te vullen, niettegenstaande een aanzienlijke werkloosheidsgraad van 8,2% in België, hoger dan het gemiddelde van de EU 15 van 7,4% en hoger dan het gemiddelde van de OESO landen van 6% volgens de gestandaardiseerde definities van de OESO.. Hiervoor kunnen twee mogelijke oorzaken aangeduid worden:

Ten eerste hebben vakbonden en werknemers wellicht gebruik gemaakt van het toegenomen aantal vacatures om hun looneisen naar boven bij te stellen. Hierdoor werd het toegenomen aantal vacatures in hogere lonen voor de werkenden vertaald, en slechts gedeeltelijk in een toename van het aantal arbeidsplaatsen. Loonmatiging speelt dus een belangrijke rol voor de effectiviteit van de lastenverlagingen.

Ten tweede moet de "match" tussen kandidaat werknemers en werkgevers verbeterd worden door een verbeterde uitstroom uit de werkloosheid. Dat er nog veel ruimte bestaat voor het verbeteren van het matching-proces blijkt duidelijk uit een vergelijking van de factoren die de uitstroom uit de werkloosheid verklaren tussen België en Denemarken. Op basis van de European Community Household Panel schatten we een econometrisch model dat aantoont dat laaggeschoolden in België moeilijker uit de werkloosheidsval ontsnappen in vergelijking met Denemarken. Maar vooral de hoogte van sociale transfers vormen een belangrijke rem op het vinden van een nieuwe baan. In Denemarken heeft eenzelfde transfer een veel minder negatief effect. Een belangrijke factor hierin speelt wellicht het uitdovend karakter van de Deense werkloosheidsvergoedingen.

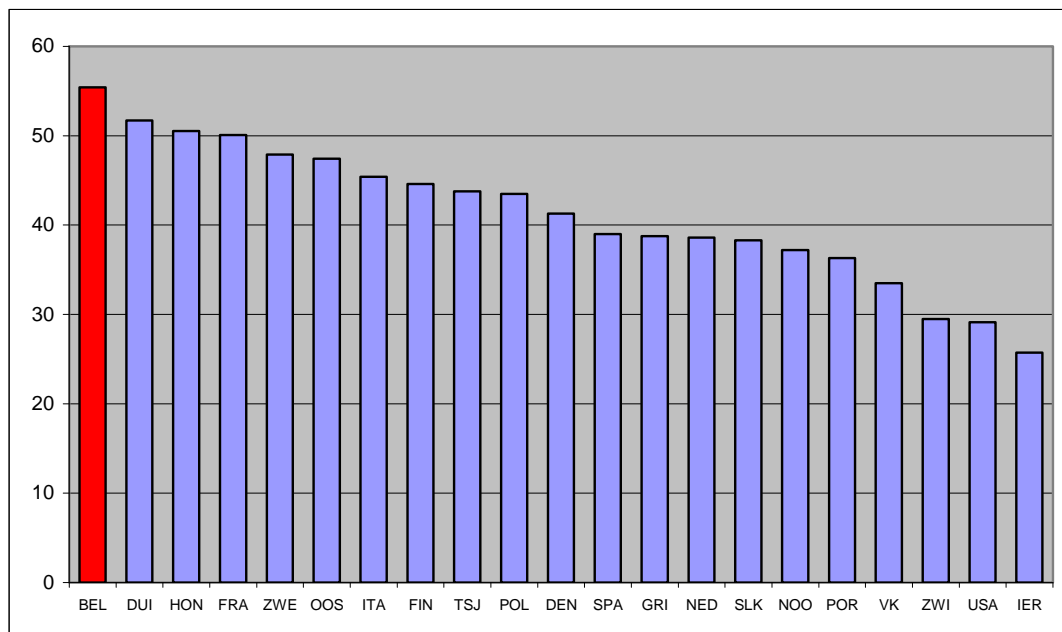
We concluderen dat verder doorgedreven structurele lastenverlagingen een belangrijke bijdrage kunnen leveren tot het terugdringen van de werkloosheid op voorwaarde dat het matchingproces tussen kandidaat-werknemers en werkgevers kan worden verbeterd. Een belangrijke factor die dit proces kan verbeteren is de werkloosheidsuitkering te beperken in de tijd en/of degressiviteit te introduceren in de werkloosheidsuitkeringen.

1. Inleiding

De jongste maanden trekken de Belgische bedrijfsleiders nog maar eens aan de alarmbel: Enerzijds blijft er de vraag om de hoge fiscale druk die weegt op de loonkosten te verminderen, anderzijds stelt men vast dat openstaande vacatures alsmäär moeilijker worden ingevuld. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het belang en de noodzaak van structurele lastenverlagingen soms in vraag worden gesteld¹.

De hoge (para)fiscale druk in België wordt nochtans door verschillende instanties zoals de OESO en het IMF al jaren gezien als één van de belangrijkste oorzaken van de hoge werkloosheid in ons land. Figuur 1 en 2 bevestigen dit vermoeden: de fiscale last op arbeid in België bedraagt meer dan 50% van de totale loonkost en behoort bijgevolg tot de hoogste van de OESO. Verder suggereert figuur 2 inderdaad dat landen met een hoge belastingdruk op arbeid kampen met hogere werkloosheid.

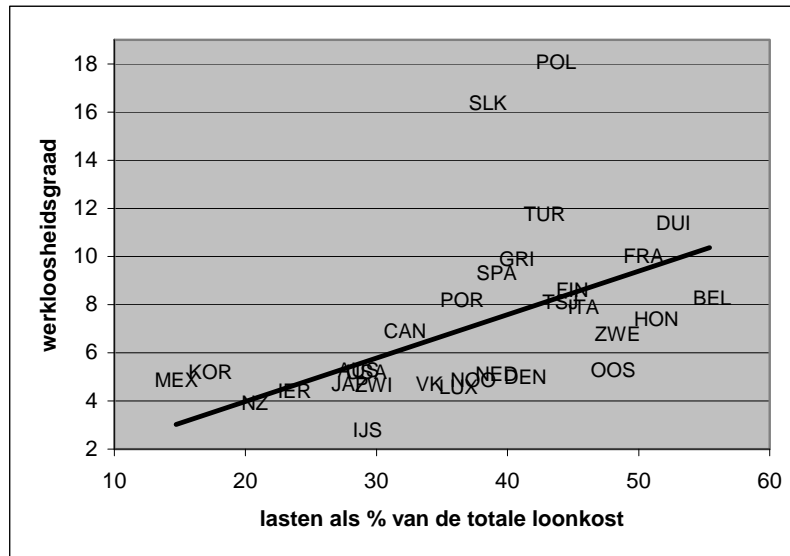
Figuur 1: Internationale vergelijking van de loonlast als percentage van de loonkost

Bron: OESO, 2005

¹ Ive Marx (2008). "Job Subsidies and Cuts in Employers' Social Security Contributions: The verdict of empirical evaluation studies", *International Labor Review*.

Figuur 2: Relatie tussen de werkloosheidsgraad en de belastingdruk op arbeid in de OESO landen

Bron: OESO, 2006

Deze nota heeft tot doel om de zin of onzin van lastenverlagingen op arbeid te duiden. Hierbij is het van groot belang een onderscheid te maken tussen enerzijds de typische jobsubsidies gericht op bepaalde doelgroepen en uitgewerkt in verscheidene banenplannen en anderzijds de algemene structurele lastenverlaging die de voorbije jaren werd doorgevoerd. Een belangrijk element in deze discussie gaat over hoe moeilijk het recent is om vacatures op te vullen, wat de zin van een structurele lastenverlaging om banen te scheppen, kan ondermijnen. Daarom zal gebruikt worden van de Europese huishoudenquête om het zogenaamde ‘matching’ proces te analyseren in België. Hierbij gaan we op een econometrische manier na wat de uitstroomkans uit werkloosheid bepaalt. Vervolgens vergelijken we die met een gelijkaardige analyse voor Denemarken, dat begin jaren '90 belangrijke arbeidsmarkthervormingen doorvoerde. De voornaamste conclusie is dat vooral het effect van de werkloosheidsuitkeringen op deze uitstroomkans of ‘matching’ tussen vacatures en werklozen sterk verschillend is tussen België en Denemarken.

2. Lastenverlagingen: Gerichte Banenplannen versus Algemene Structurele Lastenverlaging

Sinds de jaren '80 werden een hele reeks maatregelen getroffen om de loonkost te beperken en de werkgelegenheid te stimuleren, in het bijzonder voor doelgroepen van (potentiële) werknemers die traditioneel zwakker staan op de arbeidsmarkt (zoals jongeren, langdurig werklozen,...). Niet alleen in België maar ook in vele andere Europese landen werd een dergelijk actief arbeidsmarktbeleid opgestart. Deze maatregelen kunnen vnl. in twee groepen worden onderverdeeld, enerzijds zijn er allerlei initiatieven die gericht waren op het verschaffen van opleidingen georganiseerd door de overheid en anderzijds de jobsubsidie maatregelen vervat in de verschillende banenplannen. Hierdoor ontstond echter een labyrint van maatregelen die vaak onoverzichtelijk werden en die overigens niet steeds cumuleerbaar waren².

In de *employment outlook 2006* van de OESO wordt een overzicht gegeven van de efficiëntie van dergelijk actief arbeidsmarktbeleid in verschillende landen³. Vaak wordt op basis van macro-economische analyse over verschillende-OESO landen een verband gevonden tussen de uitgaven aan activeringsmaatregelen en een daling van werkloosheid. Echter, op basis van gedetailleerde ex post evaluatiestudies op microniveau (dus individuen die participeerden in een programma) in verschillende landen lijkt er geen sterk verband te bestaan tussen activeringsprogramma's en uitstroom uit werkloosheid. Vaak wordt het beeld ook vertekend omdat werkzoekenden die deelnemen in een activeringsprogramma, in een aantal landen niet meer worden gerekend tot de groep van werklozen. Dan is het evident dat macro-analyse een statistisch verband tussen uitgaven voor activering en werkloosheid kan aantonen.⁴

² Zie o.a. M. De Vos en J.Konings (2007). *Van Baanzekerheid naar Werkzekerheid: Ideeën voor een New Deal voor de Belgische Arbeidsmarkt*, Intersentia, 119 p.

³ OESO, *Employment Outlook 2006*; maar ook L. Calmfors (2004). 'Activation versus Other Employment Policies – Lessons from Germany', *CESifo Forum*, Vol. 5, No 2; J. Kluve (2006), 'The Effectiveness of European Active Labor Market Policy', *IZA DP*, No 2018

⁴ Zie J. Albrecht, *Is Denemarken Europees werkgelegenheidskampioen?*, *Itinera Institute*, Memo 5/2006.

Welke lessen kunnen geleerd worden uit de verschillende studies? De resultaten van de verschillende ex post evaluatiestudies zijn ontmoedigend. Ten eerste, door de overheid opgezette opleidingsprogramma's lijken in de meeste gevallen geen of zelfs een negatief effect te hebben op toekomstige tewerkstellingsmogelijkheden. Ten tweede, gesubsidieerde tewerkstelling (vnl. in de private sector) verhoogt wel de kansen van deelnemers op tewerkstelling, ook nadat het programma is afgelopen. En deze effecten zijn groter naarmate het subsidieprogramma het dichtst aansluit bij regulier werk. Echter, deze maatregelen veroorzaken vaak een verdringingseffect of 'crowding-out' van reguliere tewerkstelling, dat geschat wordt tussen de 60 tot 70%. Met andere woorden, van de 10 plaatsen die worden opgevuld door gesubsidieerde maatregelen zijn er 7 die anders ook waren opgevuld door werknemers die niet deelnemen in het activeringsprogramma en zijn er slechts 3 extra posities opgevuld ten gevolge van het subsidieprogramma. Dit wordt ook *displacement* of *substitutie* genoemd. Vaak is dit type van maatregelen ook geassocieerd met een vermindering aan mobiliteit en verhoogde segmentering van de arbeidsmarkt, hetgeen niet bevorderlijk is voor de noodzakelijke evolutie naar werkzekerheid.⁵ Daarenboven genereren zij ook diverse perverse effecten voor de arbeidsmarkt. De slotsom is bijgevolg dat de verschillende banenplannen beter beperkt worden. Betekent dit dan dat lastenverlagingen geen effect hebben op jobcreatie? Het antwoord hierop is duidelijk negatief.

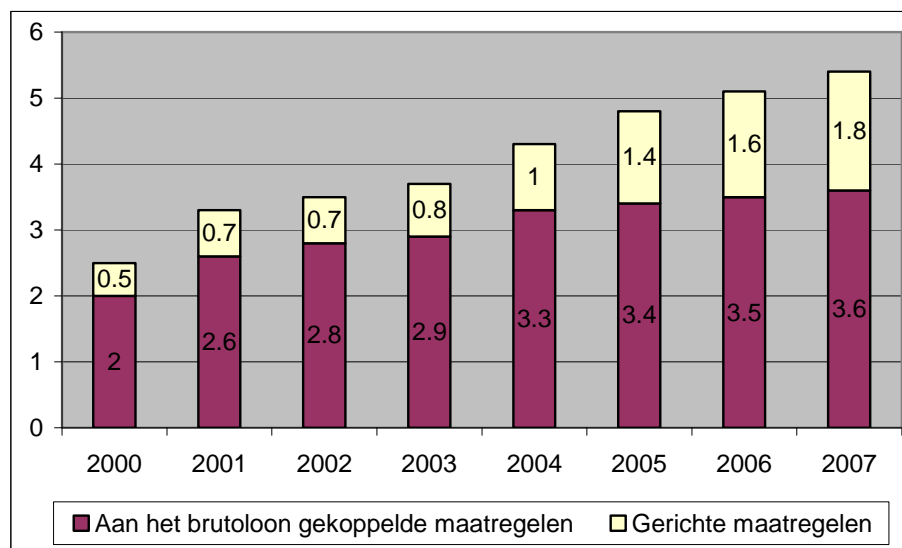
Het doorvoeren van algemene structurele lastenverlagingen heeft als belangrijk voordeel dat ze niet verbonden is aan een tewerkstellingsvoorwaarde en dat ze van toepassing is op zowel personen die reeds een baan hebben als personen die nieuw worden aangeworven. Verder is er het bijkomende voordeel dat er geen extra administratieve last is vermits de para-fiscale last op arbeid gewoon afneemt. Het gevolg is dat hierdoor geen onmiddellijke substitutie-effecten ten voordele van een bepaalde doelgroep en dus ten nadele van andere groepen ontstaan. Arbeid wordt algemeen goedkoper en dit heeft een positief effect op algemene jobcreatie. In 1998 besloot de regering tot de invoering van een structurele lastenverlaging voor alle werknemers en werd besloten tot een aanzienlijke beperking van het aantal

⁵ Frederiksson, P. en P. Johansson (2003). 'Employment, Mobility and Active Labour Market Programmes', IFAU WP 2003:3

doelgroepen⁶. Deze lastenverlagingen hebben positieve effecten gehad op jobcreatie. Joyeux en Stockman berekenden dat er in 2000 minstens 35.700 banen werden gecreëerd door de lastenverlagingen⁷. Cockx, Sneessens en Vanderlinden vergelijken verschillende studies over lastenverlagingen en komen tot de conclusie dat structurele lastenverlagingen in belangrijke mate kunnen bijdragen tot jobcreatie, vooral wanneer ze gericht zijn op lage lonen⁸. Een forfaitaire lastenverlaging heeft dit juist tot resultaat vermits bij een forfaitaire verlaging het effect op de lage lonen procentueel gezien t groter is dan voor de hoge lonen.

Algemene structurele lastenverlagingen lijken dus meer aangewezen dan gerichte maatregelen verwerkt in verschillende banenplannen. Figuur 3 toont de evolutie van het totale bedrag van de bijdrageverminderingen en de onderverdeling tussen gerichte of algemene maatregelen. België gaf in 2000 0,5% van het BBP uit aan gerichte maatregelen en is sindsdien meer dan verdrievoudigd. Het gemiddelde van de OESO ligt op 0,18.

Figuur 3: Samenstelling van de totale bijdrageverminderingen

Bron: VBO & RSZ

⁶ In zijn huidige vorm (sinds 2004) bestaat de structurele lastenvermindering uit

- een bijdragevermindering van 400 € per kwartaal
- een extra korting voor lage (<5871 €/kw.) en hoge lonen (>12.000 €/kw.)

de mogelijkheid tot cumuleren met één van vijf doelgroepverminderingen.

⁷ Joyeux en Stockman, Een macro-economische evaluatie van de werkgeversbijdrageverminderingen in 1995-2000, Federaal Planbureau Working paper 14-03.

⁸ Cockx, B., Sneessens, H., Van Der Linden, B. (2005). Evaluations Micro et Macroéconomiques des Allégements de la (para)fiscalité en Belgique, IRES, UCL.

Gezien de gekende nadelen van gerichte maatregelen is een belangrijke vraag dan ook of het wenselijk is deze gerichte maatregelen verder uit te bouwen, in vergelijking met een beleid dat meer gebaseerd is op structurele maatregelen. Uiteraard dienen we de vraag te stellen of de structurele maatregelen niet enkel resulteren in een stijging van de lonen en aantal *openstaande* vacatures eerder dan extra jobs (ingevulde vacatures). Dit hangt onder meer af van het aanbodgedrag van werknemers. Een lastenverlaging kan dan wel meer banen scheppen, ze moeten ook nog ingevuld worden en dat lijkt de jongste tijd een belangrijk probleem te worden onder meer door de demografische evolutie, maar ook omdat de participatiegraad laag blijft. We gaan hier dieper op in in de volgende paragraaf.

3. Waarom worden vacatures moeilijk ingevuld?

3.1. Theoretische achtergrond

Het is nuttig om een eenvoudig, maar realistisch theoretisch kader te schetsen dat ons toelaat het effect van arbeidsmarktmaatregelen op het proces van jobcreatie te schetsen, waarbij expliciet rekening wordt gehouden met de moeilijkheid om openstaande vacatures in te vullen en de realiteit dat de werkloosheidsgraad nooit gelijk is aan nul, zelfs op de lange termijn. Men kan de evengewichtswerkloosheid definiëren als een situatie waarbij de uitstroom uit werkloosheid gelijk is aan de instroom in werkloosheid. In die situatie blijft de werkloosheid constant. De cruciale vraag is dan welke factoren het niveau van deze evengewichtswerkloosheid verklaren. Het is evident dat hierbij zowel het gedrag van werkgevers als het gedrag van werknemers belangrijke determinanten zijn.

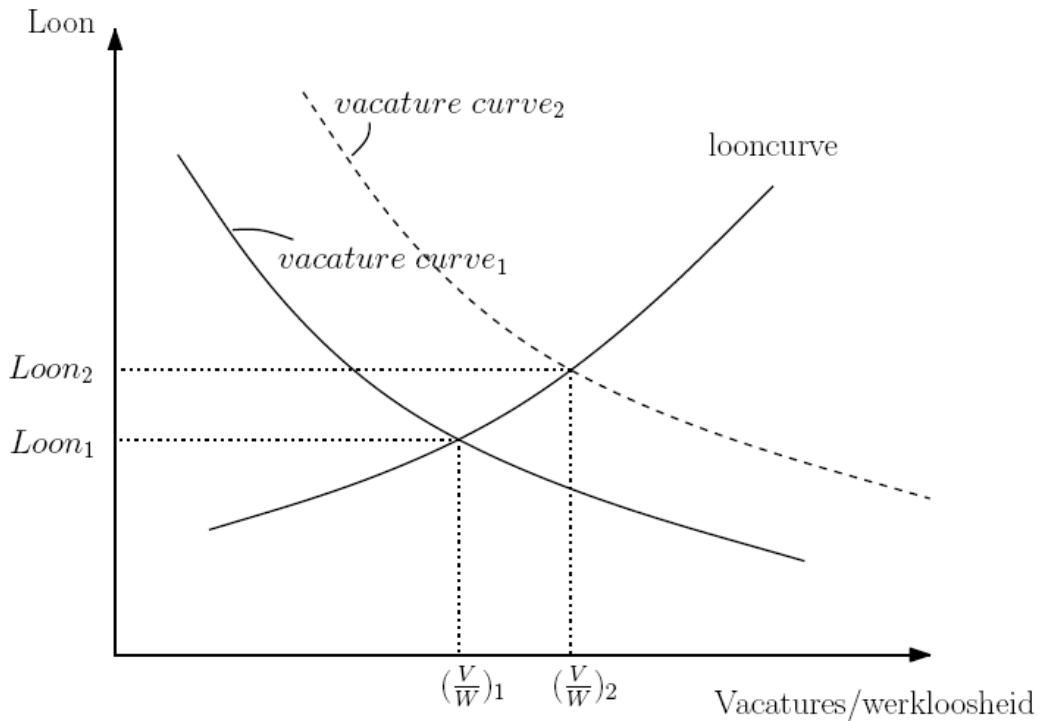
Figuur 4a weerspiegelt het typisch gedrag van werkgevers en werknemers. Op de horizontale as wordt het aantal vacatures ten opzichte van de werkloosheid in een bepaald land of regio weergegeven⁹. Op de verticale as staat de loonkost per werknemer. Hoe hoger de loonkost, hoe minder rendabel het is voor ondernemingen om een nieuwe vacature te openen. Dit wordt weerspiegeld in de “vacature-curve” die

⁹ Zie Pissarides (2000). *Equilibrium Unemployment Theory*, MIT press

een neerwaartse helling heeft, met een negatief verband tussen de loonkost en het aantal vacatures relatief ten opzichte van een gegeven werkloosheidsgraad tot gevolg. De “looncurve” toont het typische gedrag van werknemers. Wanneer er veel vacatures zijn in een bepaalde regio zal de onderhandelingsmarge toenemen en zal men hogere lonen verlangen vermits de kans om een baan te vinden voor werklozen hoog is. In een situatie waarbij er weinig vacatures zijn, is het daarentegen moeilijker om een werkaanbieding te krijgen en zal men bereid zijn vlugger een baan te aanvaarden tegen een lager loon. Vandaar dat het typische werknemersgedrag (waarbij loononderhandelingen vaak gebeuren via vakbonden) kan worden voorgesteld als een positieve relatie tussen de loonkost en de vacatures relatief ten opzichte van de werkloosheid. De arbeidsmarkt bereikt een evenwicht voor een loon en een vacature-werkloosheidsratio waar de looncurve en de vacaturecurve elkaar snijden.

Wat is nu het effect van een lastenverlaging? Aangezien de lasten op arbeid dalen, zal het nu voor de bedrijven rendabel zijn om met eenzelfde bruto loon meer vacatures te openen. De vacaturecurve zal daarom naar rechts verschuiven. Het hangt echter van de looncurve van de werknemers af of dit nu sterke effecten of minder sterke effecten zal hebben op het evenwicht. Indien de looncurve relatief vlak is, m.a.w. wanneer de werknemers geen al te hoge looneisen stellen wanneer er meer vacatures verschijnen, dan kan het effect groot zijn. Anderzijds, indien de looncurve stijf is, zal de impact gering zijn. Dit is dus afhankelijk van de onderhandelingspositie van vakbonden. Uiteraard geeft ons dit nog geen idee over hoe hoog de werkloosheidsgraad zal zijn, maar deze eenvoudige analyse verstrekt wel een inzicht over hoe het aantal vacatures zich in evenwicht verhoudt ten opzichte van de werkloosheid en wat het effect van een loonlastenverlaging op deze verhouding is.

Figuur 4a

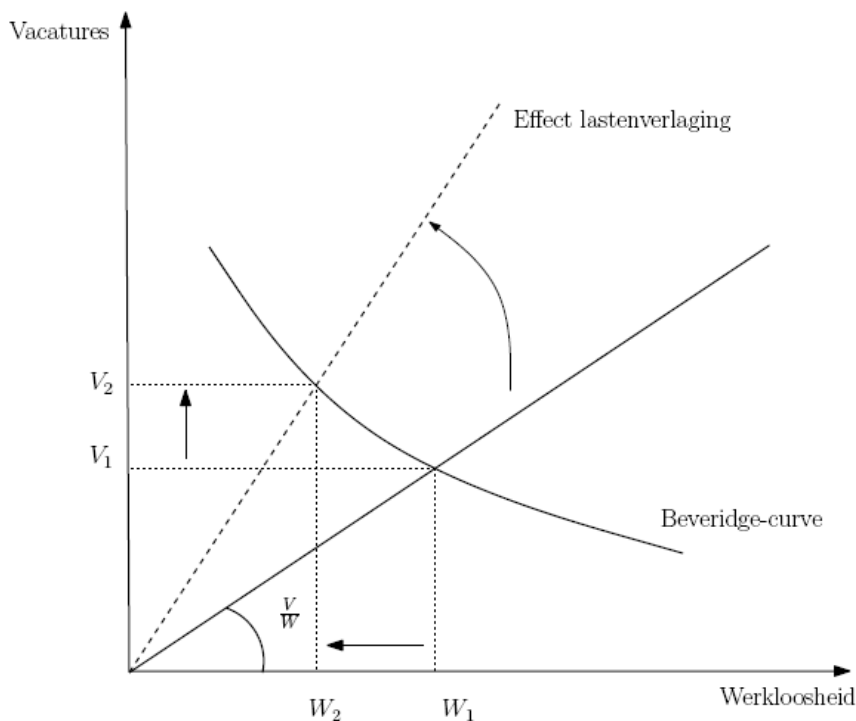
Om het effect van arbeidsmarktmaatregelen verder te analyseren dienen we te omschrijven hoe vacatures worden ingevuld. Dit is afhankelijk van het zoekgedrag van werknemers enerzijds, maar ook van het zoekgedrag van werkgevers. Dit wordt omschreven in de literatuur als de zogenaamde “*matching functie*”, die aanleiding geeft tot een relatie tussen het aantal vacatures en de werkloosheid. Specifiek zal de matching of uitstroom uit werkloosheid afhankelijk zijn van het aantal vacatures en het aantal werklozen. De uitstroomkans uit werkloosheid zal lager zijn wanneer er relatief weinig vacatures zijn ten opzichte van het aantal werklozen en vice versa. Wiskundig kan dit als volgt worden voorgesteld

$$U=F(V/W)$$

Waarbij U staat voor uitstroom uit werkloosheid, V staat voor het aantal vacatures en W staat voor de werkloosheid. Het is logisch dat meer vacatures relatief tot de werkloosheid aanleiding geeft tot meer uitstroom. Indien we de uitstroom constant houden kan deze relatie worden voorgesteld in figuur 4b. Typisch gezien is er voor een gegeven uitstroom een negatief verband tussen vacatures en werkloosheid. Deze

curve geeft alle combinaties weer tussen vacatures en werkloosheid die aanleiding geven tot een zelfde uitstroom of matching. Het is duidelijk dat er veel verschillende combinaties mogelijk zijn. Dit negatief verband wordt ook omschreven als de zogenaamde ‘Beveridge curve’ in figuur 4b. Men spreekt van een efficiënt matchingproces als die curve dicht bij de oorsprong ligt, en van een inefficiënt matchingproces wanneer de curve ver van de oorsprong verwijderd is. Dit laatste gebeurt vaak wanneer de mobiliteit van werknemers gering is of wanneer er een mismatch is van jobs met betrekking tot de verschillende vaardigheden van de werknemers.

Figuur 4b

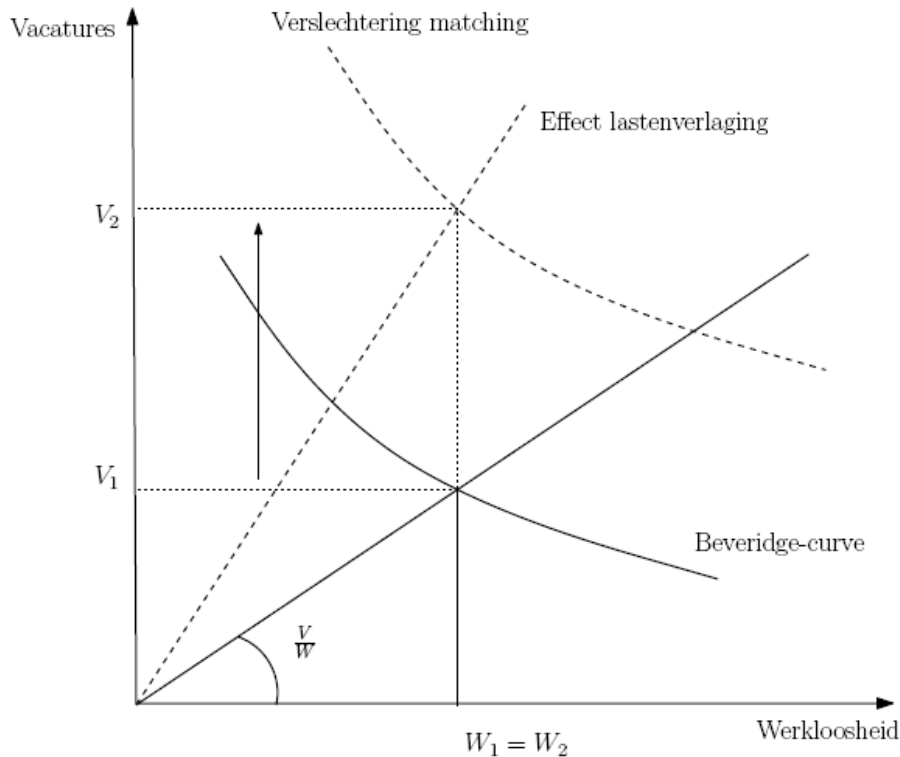

De verhouding van het aantal vacatures t.o.v. de werkloosheid staat vast wanneer de arbeidsmarkt in evenwicht is, en werd bepaald in figuur 4a. Ditzelfde arbeidsmarkt-evenwicht wordt weergegeven door de rechte door de oorsprong in figuur 4b. Zoals we zagen in figuur 4a leidt een loonlastenverlaging tot een stijging van de verhouding vacatures t.o.v. de werkloosheid. Dit komt overeen met een rotatie van de rechte in figuur 4b. Voor een gegeven matching capaciteit van de arbeidsmarkt zoals weergegeven door de Beveridge curve vertaalt de lastenverlaging zich daarom in een

daling van de werkloosheidsgraad en een stijging van het aantal vacatures. We zien dat in evenwicht de evenwichtsratio V/U toeneemt ten gevolge van de lastenverlaging, de werkloosheid daalt (meer mensen krijgen een job) en het aantal openstaande vacatures stijgt (het wordt moeilijker de juiste mensen te vinden om een vacature op te vullen).

Om nu het aantal openstaande vacatures eveneens op te vullen dient de Beveridge curve te verschuiven naar de oorsprong, waardoor de werkloosheid verder afneemt, alsook het aantal vacatures. Dit kan worden gerealiseerd door een beter “matching proces” op te zetten. We stellen echter vast dat in de praktijk een groot aantal vacatures niet wordt ingevuld, ondanks het bestaan van een hoog aantal werklozen. De realiteit is dus wellicht dat dit “matching process” is verslechterd, waardoor de Beveridge curve naar buiten is verschoven, zoals voorgesteld in figuur 4c. Hierdoor is er nauwelijks een effect van de lastenverlaging op de werkloosheid en zijn de vacatures sterk toegenomen.

Figuur 4c

In volgende paragraaf gaan we econometrisch na welke factoren bijdragen tot het slechte matching proces door te onderzoeken welke factoren een verminderde uitstroom uit werkloosheid veroorzaken. .

3.2. Factoren die het matchingproces beïnvloeden: Resultaten voor België

Voor onze analyse maken we gebruik van gegevens uit de “**European Community Household Panel**”, een dataset met uitgebreide informatie over individuen en huishoudens voor de jaren 1994 tot 2001. Deze dataset bevat gegevens over duizende werklozen in verschillende Europese landen en laat toe te vergelijken welke factoren bijdragen opdat een individu uit de werkloosheidsval kan ontsnappen.

Voor een analyse van de factoren die bijdragen tot het vinden van werk gebruiken we een “overlevingsmodel”. Dit soort modellen wordt vaak gebruik om de levensduurte van apparaten te schatten, of de factoren te achterhalen die de overlevingsverwachting van patiënten kunnen verhogen. Hierbij houden we expliciet

rekening met het aantal maanden dat iemand reeds werkloos is. Gegeven deze tijdsafhankelijkheid veronderstellen we verder dat de kans dat een werkloze werk vindt, afhangt van het feit of een individu recent een opleiding volgde (opleiding = 1), laaggeschoold is (laaggeschoold = 1), en de som van alle sociale transfers die het individu ontvangt (transfers).¹⁰ Wanneer we het effect van deze factoren op de kans om werk te vinden analyseren bekomen we volgende resultaten. De resultaten voor België worden gecontrasteerd met deze voor Denemarken

	België	Denemarken
Opleiding	0.908*** (3.78)	0.664*** (3.96)
Laaggeschoold	-0.835*** (-3.59)	-0.475** (-2.65)
Transfers	-0.230** (-3.10)	-0.0727 (-0.99)
_cons	-0.0274 (-0.03)	-0.939 (-1.11)
<i>N</i>	284	249

t-statistieken tussen haakjes. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

We zien dat voor beide landen het volgen van een opleiding de kans om werk te vinden sterk verhoogt. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat een belangrijk zelfselectie hiervan aan de basis ligt, nl. de meer geschoolde werklozen registreren

¹⁰ Meer specifiek veronderstellen we een Weibull proportioneel hazard model, waarbij het logaritme van de hazard rate $h(t)$ voor het vinden van werk op tijdstip t gegeven is door $\ln(h(t)) = \mu + at + x' \beta$. Hierbij is μ een constante, x is een vector met verklarende variabelen en de parameter a drukt uit hoe de hazard rate wijzigt over de tijd. De coëfficiënten β drukken uit hoe de verklarende variabelen de hazard rate beïnvloeden.

voor extra opleiding en zouden anders ook uit werkloosheid stromen. Verder zijn heel wat opleidingen zodanig opgesteld dat men zich verplicht dient uit te schrijven uit werkloosheid, zodat het effect van opleiding meer genuanceerd dient te worden. Laaggeschoolden (die men vaak eerder “foutgeschoolden” zou moeten noemen) hebben het in beide landen veel moeilijker om werk te vinden, maar vooral in België is de werkloosheid voor laaggeschoolden persistent, met een coëfficiënt die dubbel zo hoog is dan in Denemarken.

Het grootste verschil tussen beide landen zien we in het effect van de totale sociale transfers die het huishouden waarvan het individu deel uitmaakt ontvangt. Het geschatte effect van transfers op de kans om uit de werkloosheid te stromen is meer dan drie keer zo groot in België in vergelijking met het effect in Denemarken, dat zelfs niet significant verschilt van 0. Een waarschijnlijke verklaring hiervoor is het feit dat werkloosheidsvergoedingen in Denemarken in het begin van de werkloosheid hoog zijn, maar na verloop van tijd uitdoven. Hierdoor heeft eenzelfde sociale transfer een minder ontradend effect op de incentieven van een individu om werk te zoeken. Dit suggereert dat het zoeken naar een oplossing waardoor werkloosheidsvergoedingen geen rem vormen op het zoeken naar werk prioritair moet zijn bij het verbeteren van het matching proces op de Belgische arbeidsmarkt. Dergelijke maatregelen zouden de positieve effecten van structurele lastenverlagingen substantieel versterken.

4. Besluit

In deze nota werd nagegaan of een lastenverlaging op arbeid zinvol is om jobs te scheppen in België. Hierbij werd een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de typische jobsubsidies gericht op bepaalde doelgroepen en uitgewerkt in verscheidene banenplannen en anderzijds de algemene structurele lastenverlaging die de voorbije jaren werd doorgevoerd. Een belangrijk probleem hierbij is dat openstaande vacatures alsmäär moeilijker worden opgevuld, wat de zin van een structurele lastenverlaging om banen te scheppen, kan ondermijnen.

De economische literatuur stelt dat algemene lastenverlagingen de voorkeur genieten boven verminderingen die sterk gericht zijn op specifieke groepen werklozen. Bij deze laatste soort maatregelen loopt men het risico op verdringings-effecten, waardoor werklozen weliswaar aan een baan geholpen worden, maar dit ten koste van andere groepen werknemers. Het geschatte effect van algemene lastenverlagingen is daarentegen positief en aanzienlijk.

Om na te gaan waarom openstaande vacatures de jongste jaren alsmäär moeilijker ingevuld geraken niettegenstaande de werkloosheid niet is afgenomen, werd een econometrische analyse uitgevoerd om na te gaan wat de uitstroomkans uit werkloosheid bepaalt en hebben we die vergeleken met Denemarken. Op basis van onze analyse vinden we dat laaggeschoolden moeilijker ontsnappen uit de werkloosheidsval. Maar vooral de hoogte van sociale transfers vormen een belangrijke rem op het vinden van een nieuwe baan. In Denemarken heeft eenzelfde transfer een veel minder negatief effect. Een belangrijke factor hierin speelt wellicht het uitdovend karakter van de Deense werkloosheidsvergoedingen, in tegenstelling tot België. We concluderen dat verder doorgedreven structurele lastenverlagingen een belangrijke bijdrage kunnen leveren tot het terugdringen van de werkloosheid op voorwaarde dat ook het matchingproces tussen werklozen en werkgevers verbeterd.. Dit kan onder meer worden gerealiseerd door de werkloosheidsuitkeringen te beperken in de tijd en/of degressief te maken naarmate men langer werkloos is.

